

Chỉ số chiến tranh phi nghĩa

Nguyễn Thái Hà
(Giới thiệu)

Các nhà nghiên cứu đã đưa ra một công cụ mới gọi là "Chỉ số chiến tranh phi nghĩa - Dirty War Index (DWI)" trên cơ sở luật chiến tranh, để xác định các tỷ lệ về hậu quả chiến tranh bị ngăn cấm hoặc chiến tranh phi nghĩa như tra tấn, gây thương tích ở trẻ em, và chết chóc của dân thường.

Các nhà nghiên cứu, Madelyn Hsiao-Rei Hicks (Viện nghiên cứu và điều trị tâm thần, Đại học King's College London, Vương quốc Anh) và Michael Spagat (trường Royal, Đại học tổng hợp Luân Đôn, Egham, Vương quốc Anh), tranh luận rằng công cụ mới có thể giúp cho việc dẫn chứng bằng tài liệu, phân tích và ngăn ngừa những ảnh hưởng có hại của xung đột vũ trang đối với người dân. Họ nói, chỉ số DWI, rõ ràng đã liên kết hậu quả của các cuộc chiến tranh phi nghĩa với Luật nhân đạo quốc tế và đưa ra các tỷ lệ hậu quả chiến tranh không mong muốn (giá trị của chỉ số DWI cao) từ các nhóm chiến tranh về vũ khí và các nhóm chiến binh.

DWI là số tỷ lệ được tính bằng số cuộc chiến tranh "phi nghĩa" chia cho tổng số

các cuộc chiến tranh, nhân với 100. DWI tốt nhất khi có giá trị là 0, điều này chứng tỏ rằng không có cuộc chiến tranh phi nghĩa nào. Chỉ số DWI kém nhất khi có giá trị bằng 100, chứng tỏ 100% số các cuộc chiến tranh được xác định dẫn đến hậu quả xấu.

Hicks và Spagat đưa ra một số ví dụ về chỉ số DWI tính cho các cuộc xung đột vũ trang trong thực tế, ví dụ như tỉ lệ chết của thường dân trong cuộc xung đột dân sự ở Colombia từ năm 1988-2005. Chỉ số DWI tính được bằng cách lấy số thường dân đã bị chết chia cho tổng số thường dân và số chiến binh của đối phương đã bị chết nhân với 100. Sử dụng số liệu từ Trung tâm phân tích xung đột, dựa trên cơ sở các cuộc tấn công tại các khu vực không đối kháng đã xác định rõ ràng nguyên nhân chết, họ thấy rằng lực lượng quân sự không chính quy đã giết chết 6.944 dân thường và 41 chiến binh của đối phương, chỉ số DWI là 99; du kích đã giết chết 2.498 dân thường và 2.946 chiến binh của đối phương, chỉ số DWI là 46, và lực lượng chính phủ đã giết 539 dân thường và 659 chiến binh của đối phương, chỉ số

DWI là 45. Các chỉ số DWI về các cuộc xung đột này chứng tỏ rằng lực lượng quân sự không chính quy là những kẻ phi nghĩa nhất được thể hiện qua tỷ lệ dân thường trở thành nạn nhân của các cuộc tấn công không đối kháng của họ”.

Bất kỳ một chỉ số DWI lớn hơn 0 nào, đều chứng tỏ rằng các hoạt động bị ngăn cấm hoặc tội ác chiến tranh là không thể tha thứ, và việc xóa bỏ bạo lực là việc làm khẩn thiết. Các chỉ số DWI về những hậu quả không mong muốn tương đối dễ hiểu. "Hậu quả không mong muốn về thiệt hại của thường dân cao", họ nói "Luật chiến tranh không cấm trong trường hợp những người chiến đấu đã làm tất cả các công việc có thể để phân biệt giữa thường dân và các mục tiêu vũ trang (nguyên tắc tương phản), nếu họ đã cố gắng hạn chế tối đa những thiệt hại bất ngờ đối với dân thường, và nếu họ chủ định tránh làm tổn hại dân thường vượt khỏi giới hạn mà các mục tiêu quân đội đã dự tính (nguyên tắc tỷ lệ)." Tuy nhiên, các giá trị DWI cao về hậu quả không mong muốn chứng tỏ sự hủy diệt nghiêm trọng, dấu hiệu cho biết cần phải nghiên cứu ở mức độ cao, và có thể nghĩ đến tội phạm chiến tranh.

Các tác giả cho rằng DWI là các tỷ lệ, nên có phần nào đúng hơn số tuyệt đối, "chúng thích hợp cho việc so sánh theo thời gian, giữa các cuộc chiến tranh, giữa các loại vũ khí, và giữa các nhóm chiến binh đánh nhau nên để xác định được những nhóm chiến đấu tồi hơn”.

Báo cáo của Hicks và Spagat có bình luận về chỉ số DWI của hai chuyên gia (không liên quan đến việc phát triển chỉ số), một chuyên gia phân tích lợi ích y tế cộng đồng và một chuyên gia đưa ra những hạn chế về thống kê.

Egbert Sondorp (Chương trình y tế và xung đột, Trường Y học nhiệt đới và vệ sinh, Vương quốc Anh) nói rằng tính mới lạ của chỉ số DWI là "Biểu hiện của nó về sức khỏe cộng đồng là một tỷ lệ, bằng việc kết hợp mối liên kết với luật nhân quyền quốc tế cụ thể". Phạm vi đầy đủ của các chỉ số DWI có thể được tạo nên "từ hành động can thiệp thô bạo việc sử dụng các loại vũ khí cấm, đến việc sử dụng binh lính trẻ em, với điều kiện là các hành động trái với luật nhân đạo cần phải buộc tội”.

Trong bình luận của chuyên gia Nathan Taback (Trường Y tế cộng đồng Dalla Lanna, Đại học tổng hợp Toronto, Canada) đánh giá về khía cạnh thống kê, tính khả thi, và sự sáng tỏ của chỉ số DWI. Một số vấn đề thống kê Ông bàn đến là khả năng về xu hướng lựa chọn (ví dụ như sử dụng một mẫu thiên lệch), vấn đề số liệu bị thiếu, và vấn đề “kiểm duyệt” (ví dụ như giá trị quan sát chỉ biết được một phần). ■

Nguồn: <http://www.sciencedaily.com/releases/2008/12/081216104317.htm>